

Briselē, 2018. gada 22. jūnijā
(OR. en)

10355/18

**SAN 203
DENLEG 53
AUDIO 55
FISC 267
AGRI 311**

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2018. gada 22. jūnijs
Saņēmējs:	delegācijas
lepr. dok. Nr.:	9796/18 SAN 177 DENLEG 47 AUDIO 48 FISC 248 AGRI 269
Temats:	Veselīgs uzturs bērniem – veselīga Eiropas nākotne - Padomes secinājumi (2018. gada 22. jūnijs)

Pielikumā ir izklāstīti Padomes secinājumi "Veselīgs uzturs bērniem – veselīga Eiropas nākotne", ko Padome pieņēma 3625. sanāsmē, kura notika 2018. gada 22. jūnijā.

Padomes secinājumi
Veselīgs uzturs bērniem – veselīga Eiropas nākotne

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

1. ATGĀDINA, ka Līgums par Eiropas Savienību (LES) bija jauna pakāpe, veidojot vēl ciešāku Eiropas tautu savienību, kur lēmumu pieņemšana ir cik iespējams atklāta un cik iespējams tuvināta pilsoņiem, un ka Savienības mērķis ir veicināt savu tautu labklājību ¹. Savienības politikas prioritārais uzdevums ir apmierināt pilsoņu vajadzības un intereses;
2. ATGĀDINA, ka veselības aprūpei Savienībā ir ļoti būtiska nozīme un ka ikvienai personai ir tiesības uz profilaktisko veselības aprūpi saskaņā ar nosacījumiem, kuri paredzēti valstu tiesību aktos un praksē, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ²;
3. ATGĀDINA, ka nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis ³;
4. ATGĀDINA – kā cita starpā noteikts Eiropas Vides un veselības hartā ⁴ – indivīdu un kopienu veselībai vajadzētu būt svarīgākai par ekonomiskiem un tirdznieciskiem apsvērumiem;

¹ Skatīt LES 1. panta otro daļu un 3. panta 1. punktu.

² [OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.](#) Skatīt jo īpaši 35. pantu.

³ Skatīt, piemēram, LESD 12. pantu, 114. panta 3. punktu un 168. panta 1. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 35. pantu.

⁴ [Eiropas Vides un veselības hartu](#) PVO Eiropas reģionālā biroja dalībvalstu vides un veselības ministri pieņēma 1989. gada 8. decembrī.

5. ATGĀDINA, ka dalībvalstu kultūru un tradīciju respektēšana ir viena no Līgumos atzītajām Savienības pamatvērtībām ⁵;
6. ATGĀDINA būtisko lomu, kāda ir Savienības rīcībai, jo tā piešķir papildu vērtību dalībvalstu centieniem, papildinot to valsts politiku, vienlaikus respektējot dalībvalstu atbildību par savas veselības politikas noteikšanu un veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 168. panta 7. punktā;
7. ATGĀDINA, ka saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Konvenciju par bērna tiesībām ⁶ dalībvalstis dara visu iespējamo, lai nodrošinātu ikviena bērna izdzīvošanu un attīstību, un atzīst ikviena bērna tiesības uz visaugstvērtīgāko pieejamo veselības standartu;
8. ATGĀDINA visu Savienības iestāžu un dalībvalstu stingro apņemšanos veicināt, aizsargāt un ievērot bērnu tiesības visās attiecīgajās Savienības politikas jomās ⁷. Visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt ņem vērā bērna intereses. Lai īstenotu Savienības saistības bērnu tiesību jomā, visās attiecīgajās Savienības darbībās un iniciatīvās ir vajadzīga saskaņota pieeja atbilstīgi Līgumiem, ES Pamattiesību hartai un ANO Konvencijai par bērna tiesībām, kas veido kopēju pamatu visām ES darbībām attiecībā uz bērniem;

⁵ Skatīt, piemēram, LES preambulas sesto daļu: "TIEKDAMIES nostiprināt savu tautu solidaritāti, vienlaikus respektējot to vēsturi, kultūru un tradīcijas," un LESD 167. panta 1. punktu: "Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības un vienlaikus pievēršot uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam."

⁶ [Pieņemta un atvērta parakstīšanas, ratificēšanas un pievienošanās procedūrai ar Ģenerālās asamblejas 1989. gada 20. novembra Rezolūciju 44/25](#); saskaņā ar 49. pantu stājusies spēkā 1990. gada 2. septembrī.

⁷ Skatīt jo īpaši LES 3. panta 3. punkta otro daļu, LESD 6. panta a) punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. panta 1. punktu.

9. UZSVER, ka Eiropas nākotne balstās uz jauno paaudzi un ka veselībai un labklājībai patiesi vajadzētu būt visu Savienības politikas jomu pamatā, un būtu jāizvērtē visu iniciatīvu un pasākumu ietekme uz cilvēku veselību nolūkā radīt pienācīgu vidi veselīgam dzīvesveidam. Bērība ir laiks, kas sniedz unikālu iespēju visa mūža garumā atstāt ietekmi uz veselību, dzīves kvalitāti un nelipīgo hronisko slimību profilaksi ⁸;
10. ATZĪST, ka profilakses politika, kas vērsta uz tādiem būtiskiem faktoriem kā veselīgs uzturs un regulāra fiziskā aktivitāte, ir starp labākajiem ieguldījumiem veselīgas Eiropas jaunās paaudzes personiskajā labklājībā. Bērnu personiskās labklājības un fiziskās un garīgās veselības saglabāšana un aizsardzība dod labumu visiem cilvēkiem, sabiedrībai kopumā un ekonomikai. Tas, cik svarīga ir spēja saglabāt fizisko un garīgo veselību un dzīvot, rūpējoties par savu veselību un ar skatu nākotnē, ir atzīts arī Padomes ieteikumā par pamatkompetencēm mūžizglītībā ⁹;
11. ATZĪMĒ, ka šāds ieguldījums savukārt veicina Eiropas ekonomikas izaugsmi un ilgtspējīgas veselības un sociālās aizsardzības sistēmas saskaņā ar stratēģijas "Eiropa 2020" ¹⁰ mērķiem;
12. ATGĀDINA, cik būtiska ir bērnu veselīga augšana un attīstība. NORĀDA, ka ar uzturu saistītas problēmas, piemēram, liekais svars un aptaukošanās, ir starp faktoriem, kas var tieši ietekmēt bērna veselību un ir saistīts ar iegūto izglītības līmeni un dzīves kvalitāti. Bērni ar aptaukošanos, ļoti iespējams, arī pieauguši paliks aptaukojušies un ir pakļauti lielākam hroniskas saslimšanas riskam;
13. ATZĪMĒ, ka bērnu aptaukošanās ir veselības problēma, kas būtu jāapsver arī plašākā kontekstā saistībā ar sociālekonomiskiem veselības faktoriem un sociālo nevienlīdzību;

⁸ *Farpour-Lambert (2015): Childhood Obesity Is a Chronic Disease Demanding Specific Health Care* – Eiropas Aptaukošanās pētniecības asociācijas Bērnu aptaukošanās jautājumu darba grupas paziņojums par nostāju.

⁹ Pieņemts Padomē 2018. gada 22. maijā (9009/2018) un publicēts OV L [...].

¹⁰ [Eiropas stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei](#), Komisijas paziņojums, 2010. gads.

14. ATGĀDINA ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), tostarp mērķi uzlabot uzturu un mērķi līdz 2030. gadam par vienu trešdaļu samazināt nelipīgu slimību izraisītu priekšlaicīgu mirstību, veicot profilakses un ārstēšanas pasākumus ¹¹, un Pasaules Veselības organizācijas (PVO) Globālo rīcības plānu nelipīgu slimību profilaksei un kontrolei 2013.–2020. gadam, kura mērķis ir samazināt priekšlaicīgas mirstības risku, kas var rasties no sirds un asinsvadu slimībām, vēža, diabēta un hroniskām elpošanas orgānu slimībām ¹²;
15. ATGĀDINA, ka nelipīgām slimībām ir četri galvenie riska faktori (tabakas lietošana, fiziskās aktivitātes trūkums, neveselīgs uzturs un alkohola kaitīgs patēriņš) un ka tāpēc ir vajadzīga aktīvāka rīcība veselības veicināšanas un slimību profilakses jomā;
16. AR BAŽĀM KONSTATĒ, ka ES un starptautiskā līmenī vērojamā satraucošā tendence, proti, hronisko nelipīgo slimību pieaugums, ietekmē ES pilsoņu personiskās un sociālās dzīves kvalitāti un ka šādu ietekmi – pastiprināts spiediens uz valstu veselības aprūpes sistēmām, ietekme uz valdības budžetiem un samazināta spēja, kas izraisa produktivitātes zudumu – var novērtēt ar ekonomiskiem rādītājiem¹³;

¹¹ ANO rezolūcijā, ko Ģenerālā asambleja pieņēma 2015. gada septembrī. Skatīt jo īpaši 3. ilgtspējīgas attīstības mērķa 3.4. mērķi.

¹² Skatīt [Ģenerālās asamblejas augsta līmeņa sanāksmes politiska deklarācija par neinfekciozu slimību novēršanu un kontroli – turpmāki pasākumi](#).

¹³ Skatīt, piem., [Obesity and the Economics of Prevention Fit not Fat](#), ESAO 2000. gads; [Obesity update](#), ESAO 2017. gads; [Work package WP 4: Evidence \(the economic rationale for action on childhood obesity\)](#), JANPA 2016. gads; the [Health Promotion and Disease Prevention Knowledge Gateway](#) – Eiropas Komisija, 2017. gads

17. ATGĀDINA, cik liela nozīme uzturam un pārtikai ir iedzīvotāju veselības uzlabošanā, kā skaidri atzīts Padomes pieņemtajos secinājumos – visnesenāk par tādām tēmām kā uzturs un fiziskā aktivitāte, pārtikas produktu uzlabošana un bērnu liekais svars un aptaukošanās ¹⁴ –, kuros cita starpā aplūkoti izaicinājumi saistībā ar pārtikas produkta pārveidošanu, publisko iepirkumu un tirgvedību. ATGĀDINA, ka ciešā saikne starp uzturu un nelipīgajām slimībām ir atzīta arī Vīnes 2013. gada 5. jūlija deklarācijā ¹⁵ un tai sekojošajā PVO Eiropas reģionālā biroja Eiropas pārtikas un uztura politikas rīcības plānā 2015.–2020. gadam ¹⁶;
18. ATZINĪGI VĒRTĒ dalībvalstu valsts politiku un rīcības plānus attiecībā uz nelipīgo slimību apkarošanu, kuru mērķis ir līdz 2020. gadam panākt to, ka patērētājiem tiek atvieglota veselīgas izvēles izdarīšana ¹⁷, tostarp, veicinot pārtikas produkta pārveidošanu un veselīgu ar uzturu saistītu publisko iepirkumu, ierobežojot tirgvedību, kas pārtikas produktus ar augstu tauku, sāls un cukura saturu dara pievilcīgus bērniem, un veicot citus pasākumus, kas vērsti uz bērnu liekā svara un aptaukošanās novēršanu. Kopumā pārveidošanas rezultātā vajadzētu iegūt veselīgāku uzturu un nedrīkstētu radīt enerģētiskās vērtības palielinājumu;
19. ATGĀDINA, ka Savienības tiesiskā regulējuma pamatā ir iespēja patērētājiem veikt apzinātu izvēli attiecībā uz atbilstošu uzturu ¹⁸;

¹⁴ Attiecīgi: OV C 213, 8.7.2014., 1. lpp.; OV C 269, 23.7.2016., 21. lpp.; OV C 205, 29.6.2017., 46. lpp.

¹⁵ Veselības ministru un Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģiona dalībvalstu pārstāvju 2013. gada 5. jūlija [deklarācija](#).

¹⁶ Skatīt [EUR/RC64/14](#).

¹⁷ Skatīt [Secinājumi par pārtikas produktu uzlabošanu](#), 27. punkts.

¹⁸ Skatīt cita starpā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem (OV L 404, 30.12.2006., 9. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 609/2013 par zīdaiņiem un maziem bērniem paredzētu pārtiku, īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētu pārtiku un par pilnīgiem uztura aizstājējiem svara kontrolei (OV L 181, 29.6.2013., 35. lpp.).

20. ATZĪMĒ, ka veselīgu paradumu attīstība no bērna ieņemšanas, visu grūtniecības laiku un pirmajās dzīves dienās ir starp galvenajiem faktoriem, kas nosaka lielāku paredzamo mūža ilgumu ar labu veselību, ietverot reproduktīvo veselību un intelektuālo attīstību. Pirmajos trīs dzīves gados pieņemtie uztura modeļi var izraisīt izmaiņas vielmaiņas reaģētspējā, kas metaboliskās programmēšanas un epigentisko mehānismu dēļ var kļūt neatgriezeniskas ¹⁹. Tāpēc ar preventīviem pasākumiem, kas vērsti uz uztura paradumu virzīšanu, no jau no agrīna vecuma būtu jāveicina labas uzturvērtības kvalitātes pārtikas produktu patēriņš ²⁰, un šī pieeja būtu jāturpina mūža garumā;
21. ATZĪST, ka būtiski, veselību ietekmējoši uzvedības modeļi, kas radušies bērnībā un jaunībā, saglabājas visu mūžu;
22. UZSVER, ka būtiska nozīme izvēles veidošanā ir sociālajai un ekonomiskajai videi. Tāpēc politikai un iniciatīvām, kas attiecas uz šo vidi, būtu jāveicina un jāatbalsta veselīga uztura izmantošana, atbildības slogu nepamatoti nenovirzot uz atsevišķu personu;
23. ATZĪST, ka nevienlīdzības mazināšanu veselības nozarē nevar balstīt tikai uz individuālu izvēli, bet ir arī nepieciešams, lai visas attiecīgās valsts politikas jomas atbalstītu veselīgu vidi;

¹⁹ [Global nutrition targets 2025: childhood overweight. Policy brief. Ženēva: Pasaules Veselības organizācija, 2014. gads](#); Hancox, R. J., Stewart, A. W., Braithwaite, I., Beasley, R., Murphy, R., Mitchell, E. A., et al., 'Association between breastfeeding and body mass index at age 6-7 years in an international survey', *Pediatric Obesity*, 10. sēj., Nr. 4, 2015., 283.–287. lpp. Gunnell, L., Neher, J., Safranek, S., 'Clinical inquiries: Does breastfeeding affect the risk of childhood obesity?', *Journal of Family Practice*, 65. sēj., 2016., 931.–932. lpp. Watson, R. R., Grimble, G., Preedy, V. R., Zibadi, S., editors, *Nutrition in infancy*, Springer, Berlīne, 2013. lpp.

²⁰ "Pirmajos divos bērna dzīves gados optimāls uzturs veicina veselīgu augšanu un uzlabo kognitīvo attīstību. Tas samazina arī liekā svara vai aptaukošanās risku un to, ka vēlāk dzīves laikā varētu attīstīties nelipīgās slimības." [Healthy diet](#), PVO, *Factsheet No 394*. Neveselīga uztura radītie riski sākas bērnībā un veidojas visas dzīves laikā. Lai amazinātu nelipīgo slimību turpmāko risku, bērniem būtu jāsaņem veselīgs svars un jāpatērē pārtikas produkti ar zemu piesātināto tauku, transtaukskābju, brīvo cukuru un sāls saturu." [WHO - Marketing of foods and non-alcoholic beverages to children.](#), 7. lpp.

24. ATGĀDINA, ka efektīvas un vērienīgas novēršanas politikas panākumi ir atkarīgi no pieejas "veselība visās politikas jomās" reālas īstenošanas. Lai radītu veselību veicinošu vidi, vienlaikus līdzsvarojošot pretrunīgas prioritātes un novēršot sadrumstalotību, būtiska ir sadarbība starp visām nozarēm. Tas nodrošina pieeju, kas ietver visus pārvaldes līmeņus un visu sabiedrību;
25. UZSKATA, ka ir svarīgi, lai citas Savienības politikas jomas, piemēram, kopējā lauksaimniecības politika, veicinātu mērķi – nodrošināt veselīgu patērētāju izvēli, kā norādīts arī secinājumos "Pārtikas un lauksaimniecības nākotne", ko prezidentvalsts ar 23 delegāciju atbalstu pieņēma 2018. gada 19. martā ²¹. ATZĪST devumu, ko sniedz skolu augļu, dārzeņu un piena programma un citi mehānismi, ko dalībvalstīs atbalsta KLP, veselības rezultātu uzlabošanā ES ²²;
26. ATZĪST nepieciešamību īpašu uzmanību pievērst bērniem no sociāli nelabvēlīgākā situācijā esošām kopienām. ATZĪMĒ, ka iespējas izaugt veseliem ir cieši saistītas ar sociālajiem faktoriem. Šodienas slimību radītā sloga pamatā ir tas, kā tiek risināti šie sociālie faktori un kā tiek sadalīti un izmantoti mūsu resursi ²³;

²¹ Lai gan KLP ir dažādi mērķi, nesenā sabiedriskā apspriešana liecina, ka ir jāņem vērā patērētāju vēlmes, tostarp attiecībā uz pieejamāku daudzveidīgu, svaigu un bioloģisku produkciju. Rezultāts ir atspoguļots arī prezidentvalsts secinājumā (7324/18) 10. apsvērumā, ko atbalstīja Beļģija, Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Vācija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Kipra, Luksemburga, Ungārija, Malta, Nīderlande, Austrija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste.

²² Skatīt jo īpaši [*Opinion of the High Level Group on Nutrition and Physical Activity*](#).

²³ [*Obesity and inequities. Guidance for addressing inequities in overweight and obesity*](#), PVO, Eiropas reģionālais birojs, 2014. gads.

27. AR BAŽĀM ATZĪMĒ, ka pašreizējā pārtikas izvēle var veicināt aizvien sliktākus ēšanas paradumus, lieko svaru un aptaukošanos, kā arī ar to saistītus nelipīgo slimību riska faktorus. Gatavie un pārstrādātie pārtikas produkti ir viegli iegādājami un pieejami, un kopumā tie arvien vairāk kļūst par cilvēku ikdienas uztura daļu. Jo īpaši jaunieši arvien biežāk mēdz ēst ārpus mājas un patērē viegli pieejamus ātrās ēdināšanas produktus ar augstu tauku, sāls un cukuru līmeni, ar cukuru saldinātus dzērienus un enerģijas dzērienus;
28. ATZĪST – lai novērstu ar uzturu saistītu hronisku slimību tendenci, svarīgi ir saglabāt pārtikas daudzveidību, tradicionālos veselīga uztura veidus, piemēram, Vidusjūras reģiona uzturu, Ziemeļvalstu uzturu vai citus reģionālos uztura veidus un veselīgus ēšanas paradumus un dzīvesveidu, vienlaikus uzlabojot gan sezonas, gan svaigo produktu, kā arī pārtikas ar zemu tauku, cukura un sāls saturu pieejamību un pievilcību;
29. AR BAŽĀM ATZĪMĒ, ka bērni ir neaizsargāta patērētāju grupa, kas ir īpaši pakļauta tirgvedībai, kurā izmanto modernus līdzekļus, piemēram, sponsorēšanu, produktu izvietojumu (demonstrējumus pirkuma vietās), pārdošanas veicināšanu, savstarpēji saistītas reklāmas, kurās izmanto slavenības, zīmola personāžus vai populārus varoņus, tīmekļa vietnes, iepakojumus, marķējumus, e-pastus un īsziņas, uzņēmuma sociālo atbildību un filantropiskas darbības, kas saistītas ar zīmolvērdības iespējām, kā arī saziņu, izmantojot "virusālo tirgvedību" un reklāmu "no mutes mutē"²⁴. Pierādījumi liecina, ka reklāma ietekmē to, kādu pārtiku bērni izvēlas, viņu pirkšanas pieprasījumus un patēriņa modeļus²⁵. Tas arī liecina par to, ka daudzās situācijās efektīva vecāku kontrole ir ārkārtīgi grūti realizējama, pat praktiski neiespējama;

²⁴ Skatīt [WHO - Marketing of foods and non-alcoholic beverages to children](#), 7. lpp.

²⁵ PVO [Final Report on Ending Childhood Obesity](#).

30. ATGĀDINA, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/13/ES par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu ²⁶ mediju pakalpojumu sniedzēji tiek mudināti izstrādāt rīcības kodeksus attiecībā uz bērnu raidījumos iekļautiem vai tiem pievienotiem nepiemērotiem audiovizuāliem komercpaziņojumiem par pārtiku un dzērieniem, kuru sastāvā ir uzturvielas un vielas ar ietekmi uz uzturu vai fizioloģiju, jo īpaši tauki, transtaukskābes, sāls vai nātrijs un cukuri, kuru pārmērīgas devas kopējā uzturā nav ieteicamas. Atzīmē, ka dažu dalībvalstu prakse apliecina, ka rīcības kodeksi var atbilst veselīga uztura ieteikumiem;
31. ATGĀDINA par nepieciešamību samazināt ES patērētāju vidējo transtaukskābju patēriņu, kā atzīts Eiropas Parlamenta 2016. gada 26. oktobrī pieņemtajā rezolūcijā transtaukskābēm ²⁷;
32. AR BAŽĀM ATZĪMĒ, ka dažādās vietējā, reģionālā vai valsts līmenī pastāvošās pieejas tirgvedības regulējumam var nebūt tik efektīvas kā pārrobežu tirgvedības regulējums visai ES, ņemot vērā problēmas pārrobežu dimensiju, jo īpaši digitālajos medijos;
33. NORĀDA uz ieguvumiem, kas gūti daudzu ieinteresēto personu dialogā, ar kuru tiek veicināta visā pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmēju, piemēram, lauksaimnieku un zvejnieku, ražotāju, mazumtirgotāju, ēdināšanas uzņēmumu un restorānu, sociālā un ētiskā atbildība. ATZĪST apņemšanos un dažus pasākumus, ko līdz šim brīvprātīgu saistību veidā veikušas dažas ieinteresētās personas saskaņā ar ES platformu rīcībai uztura, fiziskās aktivitātes un veselības jomā, tostarp tirgvedības jomā ²⁸. Pastiprinot mijiedarbību un vērienīgumu ES līmenī, var radīt stimulus ieinteresētajām personām izveidot efektīvāku un ētiskāku kopējo praksi attiecībā uz pārtikas produktu ar augstu tauku, sāls un cukuru saturu (digitālo) tirgvedību, kas vērsta uz bērniem un pusaudžiem, un uzņemties vērienīgākas saistības, kuras tiešām ietekmē bērnu uztura uzlabošanu. NORĀDA, ka gadījumos, kad ar pašregulāciju vien nepietiek, var būt nepieciešami leģislatīvi pasākumi;

²⁶ OV L 95, 15.4.2010., 1. lpp.

²⁷ P8_TA(2016)0417.

²⁸ [ES platformas rīcībai uztura, fiziskās aktivitātes un veselības jomā dalībnieku brīvprātīgās saistības](#).

34. MUDINA panākt turpmāku progresu PVO ieteikumu par pārtikas un bezalkoholisko dzērienu tirdzniecību bērniem īstenošanā saskaņā ar bērna interešu ievērošanas principu un ES pienākumu nodrošināt augstu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni visu tās rīcībpolitiku un darbību izstrādē un īstenošanā.

AICINA DALĪBVALSTIS

35. turpināt izstrādāt un īstenot mērķtiecīgu politiku, kas attiecas uz nelipīgām slimībām, pamatojoties uz visaptverošu pieeju "veselība visās politikas jomās" un daudzozaru sadarbību saskaņā ar Globālo rīcības plānu nelipīgu slimību profilaksei un kontrolei 2013.–2020. gadam un paturot prātā, ka uzturs ir viens no citu starpā svarīgiem faktoriem, un jo īpaši:
- a) veicināt to, ka ir pieejami cenu ziņā pieņemami sezonas, svaigi un veselīgi, vietēji audzēti produkti un pārtikas produkti, kuros nav augsts tauku, sāls vai cukuru saturs, ar mērķi panākt, lai veselīga izvēle būtu viegla;
 - b) atbalstīt sadarbību starp veselības, lauksaimniecības un izglītības iestādēm, tādējādi izveidojot sistēmu, kas veicina veselīgas, ilgtspējīgas un svaigas pārtikas izmantošanu bērnudārzu un skolu maltītēm;
 - c) radīt iespējas turpmākai attiecību veidošanai ar lauksaimniekiem, pārtikas ražotājiem, mazumtirgotājiem, ēdināšanas uzņēmumiem un citiem pārtikas aprītē iesaistītiem uzņēmējiem, lai atvieglotu tādu pārtikas produktu pieejamību, kas sekmē veselīgu uzturu, un samazinātu pārstrādātu pārtikas produktu un dzērienu ar augstu tauku, sāls un cukuru saturu reklāmu;
 - d) paredzēt iespēju vajadzības gadījumā atbalstīt uz bērniem, vecākiem un pedagogiem, aprūpētājiem un pārtikas nodrošinātājiem izglītības iestādēs vērstas izpratnes veicināšanas iniciatīvas un konsultācijas par līdzsvarotu uzturu, kurās tiek sniegta informāciju, kas identificē ar uzturvielām bagātu, cenu ziņā pieejamu un piemērotu pārtikas produktu iespējas, atbilstīgus porciju lielumus, patēriņa biežumu un izpratni par ceļu "no lauku saimniecības līdz galdam";

- e) aktīvi vērsties pret aptaukošanos veicinošu vidi, jo īpaši tādās vietās, kur pulcējas bērni, piemēram, bērnu izglītības iestādēs, bērnu aprūpes centros un sporta objektos, piedāvājot ēdienu un dzērienu iespējas, kas atbalsta dažādu, līdzsvarotu un veselīgu uzturu, nodrošinot, ka izglītības iestādes ir brīvas no tirgvedības centieniem, tostarp sponsorēšanas, kuru veic zīmoli un uzņēmumi, kas reklamē pārtikas produktus un dzērienus ar augstu tauku, sāls un cukuru saturu, un radot stimulus sporta objektiem arī izvairīties no tirgvedības centieniem, kā arī veicinot iepirkuma praksi, kas veicina veselību;
- f) nodrošināt, lai saziņa un konsultācijas par uzturu notiktu bez nepamatotas komerciālas ietekmes un lai nerastos interešu konflikti;
- g) apsvērt iespēju primārajā veselības aprūpē, izmantojot uz ģimeni balstītu pieeju, izveidot uz pierādījumiem balstītas svara kontrolēšanas programmas bērniem, kuri ir aptaukojušies;
- h) atbalstīt veselības aprūpes speciālistu aktīvu ieguldījumu un profesionālas konsultācijas grūtniecēm, zīdaiņiem, bērniem, pusaudžiem, vecākiem un ģimenēm, lai, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem zinātniskajiem atzinumiem par uzturu, uzlabotu konsultāciju sniegšanu un uzraudzību nolūkā nodrošināt veselīgu uzturu visos dzīves posmos;
- i) turpināt veicināt barošanu ar krūti saskaņā ar valsts vai starptautiskiem ieteikumiem ²⁹, tostarp, ierobežojot tirdzniecību ar krūts piena aizstājējiem;
- j) palielināt pārtikas informācijas nozīmi sabiedrības veselības jomā, izmantojot izglītošanu, marķēšanu un citus līdzekļus, tostarp divpusējas, daudzpusējas un ES līmeņa sadarbības ietvaros;
- k) īpašu uzmanību pievērst tam, lai tiktu uzrunāti un iesaistīti bērni no zemāka sociālekonomiskā slāņa un bērni neaizsargātās situācijās.

²⁹ Skatīt [*Global Strategy for Infant and Young Child Feeding, WHO and UNICEF, 2003.*](#)

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU

36. ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principus un ņemot vērā vietējas, reģionālas un valsts īpatnības, kultūru un tradīcijas, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma iestāžu vadībā:
- a) visu politikas pasākumu un darbību centrā izvirzīt cilvēkus un cilvēku veselību, tostarp, atklāti diskutējot par to, kāda ir Eiropas Savienības pašreizējā un turpmākā loma, aizsargājot sabiedrības veselību saistībā ar diskusijām par Eiropas nākotni;
 - b) atbalstīt uztura, pārtikas un fizisko aktivitāšu politiku, kurā par prioritāti noteiktas bērnu tiesības, tādējādi atbalstot ieguldīšanu tādā Eiropas nākotnē, kur nākamās jaunās paaudzes būtu veselīgas;
 - c) ieņemt stratēģisku pieeju, ar kuru citās politikas jomās tiktu ņemti vērā veselības apsvērumi, kā ieteikts Padomes secinājumos par veselības aizsardzības jautājumiem visās politikas jomās ³⁰;
 - d) ar nolūku uzlabot veselības stāvokli Eiropas Savienībā turpināt apmainīties ar pieredzi un paraugpraksi un atbalstīt brīvprātīgu sadarbību dažādās nozarēs kā, piemēram, veselības, lauksaimniecības, izglītības, tirdzniecības, finanšu, nodokļu, sporta un zinātnes nozarēs attiecībā uz politiku, kura veicina lielāku piegādi sezonas un svaigiem produktiem par pieņemamām cenām, tādējādi veicinot veselīgu uzturu, un politiku par pārtikas produktu marķēšanu un tirgvedību;
 - e) uzlabot lauksaimnieku un zvejnieku informētību par patērētāju vajadzībām, par to, cik svarīga ir ražošana, kas atbalsta valsts veselīga uztura pamatnostādnes, un to, kādus ieguvumus sniedz kvalitātes shēmas un standarti vietējā un sezonālā ražošanā, kas var kalpot kā garantija, ka pārtikas produkti veicina veselīgu uzturu;

³⁰ Padomes secinājumi, pieņemti 2006. gada 30. novembrī ([16167/06](#)).

- f) turpināt atbalstīt un īstenot ES Rīcības plānu par bērnu aptaukošanās samazināšanu 2014.–2020. gadam, jo īpaši attiecībā uz politiku un darbībām, kam ir pārrobežu ietekme, piemēram, veselīgākas vides veicināšana, veselīgākās izvēles padarīšana par vienkāršāko izvēli, ierobežojot tirgvedību un reklāmu bērniem un veicinot publisko iepirkumu, kas atbalsta veselīgākas izvēles un fiziskās aktivitātes; turpināt mudināt attiecīgās ieinteresētās personas veikt atbildīgus pasākumus, ņemt vērā pašregulējuma priekšlikumus vai apsvērt iespēju pieņemt pašregulējuma priekšlikumus, kad tas vajadzīgs plānoto mērķu sasniegšanai;
- g) lai aizsargātu bērnus un jauniešus no saskarsmes ar pārrobežu reklāmu un paturot prātā produktu iepakojumu un tirgvedības pārrobežu ietekmi, sagatavot, pārskatīt un nostiprināt iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt bērnu un pusaudžu saskaršanos ar tirgvedību, reklāmu jebkurā plašsaziņas līdzeklī, tostarp tiešsaistes platformās un sociālajos medijos, un cita veida tādas pārtikas sponsorēšanas vai veicināšanas pasākumiem, kurai ir augsta enerģētiskā vērtība, liels piesātināto tauku, transtaukskābju, cukura un sāls saturs vai kas neatbilst valsts vai starptautiskām uztura pamatnostādņēm;
- h) uzraudzīt atbilstību valsts un ES brīvprātīgām iniciatīvām, kuru mērķis ir mazināt ietekmi, kādu uz bērniem rada pārtika ar augstu tauku, sāls un cukuru saturu;
- i) veicināt pasākumus ar mērķi pastiprināt ES un valstu solījumus, tostarp saistībā ar: i) uz pierādījumiem balstītiem uzturvielu kritērijiem, ii) solījuma paplašināšanu tā, lai iekļautu visus bērnus un nepilngadīgos; iii) to, lai iekļautu visus tirgvedības veidus, piemēram, produktu izvietošanu, sponsorēšanu, lielveikalu akcijas, produktu iepakojumus un zīmolu tēlu un personāžu izmantošanu nolūkā panākt, ka nozares tirgvedība un reklāma atbilst starptautiskām saistībām; virzīt uz priekšu pasākumus, kas ļauj uzlabot šādas iniciatīvas un aptvert šobrīd vēl neaptvertās tirgvedības spektra daļas;

- j) turpināt atbalstīt pasākumus ar mērķi efektīvi reglamentēt pārrobežu tirgvedību, uzraudzīt jaunu plašsaziņas līdzekļu attīstību, izvērtēt to pašreizējo pasākumu atbilstību, kuru mērķis ir samazināt jo īpaši bērnu un jauniešu nonākšanu saskarsmē ar pārtikas reklāmām ar digitālo plašsaziņas līdzekļu, tostarp sociālo mediju, starpniecību, kā arī dialogā ar regulatoriem un plašsaziņas līdzekļiem izpētīt risinājumu iespējas;
- k) veicināt izglītības un informācijas kampaņas, kuru mērķis ir uzlabot izpratni par pārtikas produktu informāciju, kā arī tirgvedības paņēmieniem, jo īpaši ģimenes, izglītības un sporta vidē;
- l) atbalstīt pētniecības projektus, kuri reaģē uz veselības politikas vajadzībām, piemēram, pētījumus šādās jomās: salīdzināmi pētījumi par veselības veicināšanu un patēriņu; labāka izpratne par uztura paradumiem, patēriņa modeļiem un ietekmi, kāda ir tradicionālam uzturam, piemēram, Vidusjūras reģiona uzturam, Ziemeļvalstu uzturam un citam tradicionālajam uzturam un produktiem visā Eiropā; izvērtējums par bērnu nonākšanu saskarsmē ar tirgvedību, pārtikas produktu informāciju un pārtikas produktu izvietojumu; liekā svara un aptaukošanās novēršana dažādās vecuma grupās un dažādos apstākļos; izvērtējums par ietekmi, kādu uz veselību atstāj inovatīvas vielas vai piedevas; pārtikas produktu uzlabošana; pierādījumu gūšana par publiskās politikas pasākumiem attiecībā uz veselību un citu politikas jomu izvērtēšana saistībā ar ietekmi uz veselību;
- k) tiekties uzlabot cenas ziņā pieejamu svaigu, sezonas un veselīgu vietēju produktu piegādi, apsverot, piemēram, iespēju pastiprināt atbalstu mazajiem lauksaimniekiem, saīsinot pārtikas piegādes ķēdi, veicinot infrastruktūru nepārstrādātu pārtikas produktu veicināšanai un tirdzniecībai (piemēram, vietējo ražotāju tirgi) un novēršot negodīgu tirdzniecības praksi, kā arī mudinot MVU un mazumtirgotājus piedāvāt atbildīgus un ilgtspējīgus risinājumus tādas pārtikas piegādei, kura no uzturvērtības viedokļa ir veselīgam uzturam piemērota;

- n) ņemot vērā Vienotās rīcības uztura un fizisko aktivitāšu jomā iepriekšējās darbības, turpināt apzināt un apkopot informāciju par paraugpraksi un par valsts pasākumiem un dalīties tajā ES līmenī, nodrošinot holistisku pieeju bērnudārziem un skolām kā videi, kas veicina veselību, kā arī informāciju par to, kā risināt grūtības saistībā ar tādu pasākumu īstenošanu;
- o) kopīgi pārrunāt un vajadzības gadījumā īstenot apstiprinātu paraugpraksi uztura un fizisko aktivitāšu jomā, lai ātrāk un efektīvāk sniegtu rezultātus iedzīvotājiem, tostarp Veselības veicināšanas, slimību profilakses un neinfekciozo slimību pārvaldības vadības grupā ³¹;
- p) darbā pie turpmākās KLP izstrādes ņemt vērā patērētāju prasības, atbalstot daudzveidību un kvalitāti un tādējādi veicinot vairāk uz pieprasījumu vērstu svaigas, vietējas un sezonas pārtikas piegādi par pieņemamām cenām, kas palīdz veicināt veselīgu un ilgtspējīgu uzturu. Apsvērt iespējas ņemt vērā iespējamo ietekmi, kāda lauksaimniecības atbalsta praksei varētu būt uz: iedzīvotāju uztura paradumiem, īsākām piegādes ķēdēm, skolu augļu, dārzeņu un piena programmām un iniciatīvām ar nolūku panākt, ka skolēni novērtē pārtikas izcelsmi, un vairot viņu zināšanas par to, piemēram, rīkojot ekskursijas uz lauku saimniecībām;
- q) strādāt kopā, lai atbalstītu politiku un pasākumus ar mērķi apkarot nelipīgas slimības un bērnu aptaukošanos, tādējādi visās iniciatīvās un priekšlikumos iekšējā tirgū nodrošinot augsta līmeņa sabiedrības veselības aizsardzību;

³¹ https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/steeringgroup_promotionprevention_lv

AICINA KOMISIJU

37. turpināt par prioritāti noteikt sabiedrības veselību, jo īpaši pievēršoties jautājumiem ar pārrobežu nozīmi, tādiem kā bērniem paredzētas pārtikas tirgvedība, pārtikas produktu uzlabošana, marķēšana, tirgus koncentrācija pārtikas piegādes ķēdē un pētniecības projekti, kas reaģē uz sabiedrības veselības vajadzībām, ar galveno mērķi – uzlabot veselības rezultātus Eiropas Savienībā;
38. atbalstīt dalībvalstis paraugprakses apmaiņā, izplatīšanā un nodošanā uztura un fizisko aktivitāšu jomā, lai uzlabotu veselības veicināšanu, slimību novēršanu un nelipīgo slimību pārvaldību, un jo īpaši atbalstīt iniciatīvas, kuru centrā ir visaptveroša, integrējoša un daudzozaru sadarbība un sekmīga pieejas "veselība visās politikas jomās" īstenošana;
39. balstīties uz progresu, ko panākusi Augsta līmeņa darba grupa uztura un fiziskās aktivitātes jautājumos ³², un turpināt atbalstīt dalībvalstis saistībā ar publiskā iepirkuma pamatnostādnēm pārtikai;
40. turpināt mudināt ieinteresēto personu vēl vērienīgāku apņemšanos ES līmenī ar mērķi nodrošināt taisnīgu un atbildīgu tirgvedības politiku, pamatojoties uz gūto pieredzi un sekmīgiem piemēriem, tādiem kā ES platforma uztura, fiziskās aktivitātes un veselības jomā;
41. paturot prātā to, ka bērniem paredzētās tirgvedības reglamentēšana tās dažādajās formās ir globāls izaicinājums, kas būtu jāpievēršas ES līmenī, izpētīt iespējas, kā nostiprināt ES satvaru, tostarp, nosakot kritērijus, nākot klajā ar informatīvām pamatnostādnēm, atbalstot kampaņas un saglabājot pārskatu, nolūkā samazināt pārrobežu pārtikas tirgvedības negatīvo ietekmi uz bērnu veselību;

³² [Augsta līmeņa darba grupa uztura un fiziskās aktivitātes jautājumos](#) izveidota, lai nostiprinātu ES (un EBTA) valstu valdību lomu liekā svara un aptaukošanās novēršanā.

42. nostiprināt sinerģijas iniciatīvas "Apvārsnis 2020" projektos starp visām attiecīgajām nozarēm;
43. izpētīt visas iespējas turpināt atbalstīt dalībvalstu politiku un iniciatīvas saistībā ar pastāvošiem instrumentiem ES līmenī, tādiem kā trešā rīcības programma sabiedrības veselības jomā ³³, kopējā lauksaimniecības politika, Eiropas strukturālie un investīciju fondi un "Apvārsnis 2020", un nākotnē nodrošināt ilgtspējīgus mehānismus, kuri pievēršas vajadzībai ieguldīt cilvēkos.
-

³³ Sk. Regulu (ES) Nr. 282/2014.